

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE
APLINKOJE ĮSTATYMO NR.XI-1425 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau –
Projektas) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 489 STRAIPSNIO PAKETIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau – ANK projektas)
(TAP-21-796) (TAIS Nr. 21-26424)

2021-06-22 Nr.NV-1484

Vilnius

Įvertinę Projekto ir ANK projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Sistemiskai vertinant Projekto 1 straipsniu nauja redakcija dėstomo Lietuvos Respublikos smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr.XI-1425 (toliau – Įstatymo projektas) siūlomą reguliavimą, pažymime, kad Įstatymo projekte siūlomas reguliavimas dėl smurto artimoje aplinkoje prevencijos bei pagalbos smurto artimoje aplinkoje teikimo valdymo nėra aiškus ir pakankamas. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad pagalbą smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims (beje, minėtos pagalbos sąvoka nėra pateikiama, tad pagalbos turinys lieka neapibrėžtas, suprantamas skirtingai, įvairiai interpretuojamas) teiktų specializuotos kompleksinės pagalbos centrai, tačiau nenustatoma, kokiais kriterijais vadovaujantis būtų sprendžiama dėl pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims poreikio, pagalbos apimties ir trukmės, bendradarbiavimo su kitais pagalbą teikiančiais subjektais koordinavimo ir pan. Nesureguliuojama, kuri iš valstybės institucijų būtų atsakinga už pagalbos smurto artimoje aplinkoje patiriančiam ar patyrusiam asmeniui valdymą, nes valdymas, kaip apibrėžiama Įstatymo projekto 10 straipsnyje apima priemonių planavimą, administravimą, organizavimą, atsakomybės jas įgyvendinant paskirstymą ir jų finansavimo užtikrinimą bei įgyvendinimo stebėseną. Šiame kontekste pastebime, kad Įstatymo projekto 6 straipsnio nuostatas dėl apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje politikos įgyvendinimo koordinavimo reikia tikslinti, įvertinant tai, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalimi, *ministerija* steigiamą formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą ministrui pavestose valdymo srityse, tad tokios funkcijos perdavimas Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir apsaugos nuo smurto tarybai (toliau - Taryba) nesuderinamas su Vyriausybės įstatymo nuostatomis. Todėl tikslinant Įstatymo projektą, siūlytume įvertinti nurodytas aplinkybes.

2. Įstatymo projekto 1 straipsnio pavadinimas neatitinka straipsnio turinio, nes jame nėra minimas tikslas, kaip šio straipsnio reguliavimo dalykas, kuris dėstomas šio straipsnio 1 dalyje. Todėl jei šiame straipsnyje nustatoma ne tik Įstatymo projekto paskirtis, bet ir tikslas, tai ir turėtų būti nurodyta straipsnio pavadinime. Tikslą siūlome formuluoti kaip siekį *užtikrinti* pažeidžiamų

asmenų apsaugą, atsisakant neapibrėžtumą sąlygojančių nuostatų (lieka neaišku, kas būtų laikytina „tinkama“) vartojimo. Be to, pastebime, kad vertinamo 1 straipsnio 2 dalies pirmasis sakinyss neatitinka Įstatymo projekto 1 straipsnio pavadinimo ir savo turiniu iš esmės yra smurto artimoje aplinkoje apibrėžties dalis, todėl siūlome įvertinti, ar jis neturėtų būti perkeltas (inkorporuotas) į Įstatymo 2 straipsnio 3 dalį.

3. Įstatymo projekte įvesta ir apibrėžta sąvoka „*smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo*“ (2 straipsnio 5 dalis), tuo tarpu kituose straipsniuose vartojama neapibrėžta sąvoka „*smurtautojas*“, „*smurtaujantis asmuo*“ (pavyzdžiui, 1 straipsnio 2 dalis, 14 straipsnio 4, 12 dalys, 11 straipsnio 5 dalis, 17 straipsnio 2 dalis), nors šios sąvokos nėra apibrėžtos Įstatymo projekto 2 straipsnyje. Tokiu būdu sudaromas teisinis neapibrėžtumas dėl smurto artimoje aplinkoje subjektų traktavimo. Sistemiškai vertinant tokios sąvokos apibrėžties poreikį, pastebime, kad, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo 20 straipsnyje, reguliuojant privalomosios mediacijos atvejus, nurodomas ne tik „smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo“, bet ir „galimas smurtautojas“, kai yra pradėtas ikiteisminis tyrimas, susijęs su smurtu artimoje aplinkoje arba teisme nagrinėjama byla, susijusi su smurtu artimoje aplinkoje, arba yra priimtas apkaltinamasis teismo nuosprendis dėl smurto artimoje aplinkoje, arba yra pateikta įstatymų nustatyta tvarka įgalioto teikti specializuotą kompleksinę pagalbą subjekto pažyma apie specializuotos kompleksinės pagalbos teikimą asmeniui dėl galimai patirto smurto artimoje aplinkoje. Siūlome svarstyti galimybę apibrėžti su smurtu artimoje aplinkoje susijusią sąvoką, priešingu atveju, tokios sąvokos vartojimas Įstatymo projekte laikytinas klaidinančiu. Pažymėtina, kad teikiamos naujos sąvokos ir jų apibrėžtys turi būti suderintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298 (toliau - Rekomendacijos), 6.5 papunktis) iki Projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui.

4. Siekiant teisinio apibrėžtumo, siūlome pakartotinai įvertinti galimybę apibrėžti Įstatymo projekte vartojamą sąvoką „pagalba smurtą artimoje aplinkoje patiriantiems ar patyrusiems asmenims“, nustatant, kokia pagalba šiuo atveju turima mintyje, koks jos turinys arba kur jis yra apibrėžtas. Priešingu atveju, susiduriama su Įstatymo projekto nuostatų interpretavimo galimybe bei neaiškumu jų taikymo kontekste, pavyzdžiui, kokie subjektai būtų priskiriami pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems ar smurtą patyrusiems asmenims teikėjams (Įstatymo projekto 3 straipsnio 4 punktas), kokios pagalbos organizavimui taikytinas kompleksiško principas (Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 punktas), ar nuostatoje „imantis bet kokių veiksmų, susijusių su *pagalbos, reikalingų paslaugų* smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui ar smurtą patyrusiam asmeniui teikimu“ pagalbos ir paslaugų išskyrimas reiškia, kad pagalba neapimtų paslaugų (Įstatymo projekto 3 straipsnio 7 punktas), koks Įstatymo projekte nurodytos pagalbos santykis su specializuota kompleksine pagalba, ar galėtų būti teikiamos kartu ir pan.

5. Siūlome atsisakyti Įstatymo projekto 1 straipsnio 3 dalies kaip netikslingos, nenustatančios specialaus reguliavimo dėl įstatymų taikymo santykio, juolab, kad Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 5 straipsnyje yra nustatyta, kad „kai su vaiko teisėmis bei laisvėmis ir jų apsauga susijusius santykius kiti įstatymai ir kiti teisės aktai reguliuoja kitaip negu šis įstatymas, išskyrus ratifikuotas tarptautines sutartis, Europos Sąjungos teisės aktus – tiek, kiek jie neprieštarauja Konstitucijai, taikomos atitinkamos šio įstatymo nuostatos“.

6. Įstatymo projekto 1 straipsnio 4 dalyje ir Projekto 2 straipsnio 2 dalyje turi būti nurodomas tikslus ir pilnas *Lietuvos policijos generalinio komisaro* pareigų pavadinimas (taip, kaip nurodyta kituose Įstatymo projekto straipsniuose).

7. Įstatymo projekto 2 straipsnio 9 dalyje nurodoma kaip suprantamos kitos (neįvardintos) šio įstatymo sąvokos (suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos konkrečiuose įstatymuose), todėl siekiant teisinio aiškumo, išbrauktini žodžiai „bei kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose“, nes įstatymų sąrašas turėtų būti baigtinis.

8. Įstatymo projekto 3 straipsnio pavadinime nurodoma „apsaugos <...> teikimo principai“, tuo tarpu šio straipsnio tekste – jau „apsauga <...> įgyvendinama, pagalba <...> teikiama, vadovauja šiais principais“. Formuluojant principus turėtų būti nustatoma bendro pobūdžio tam tikro elgesio standartas, pamatinės teisės normos, kurias po to sukonkretina kitos, detalizuojančios normos. Atsižvelgiant į tai, siūlytume šio straipsnio 1 punktą formuluoti nustatant, kokie subjektai bendradarbiauja ir teikia tarpusavio pagalbą, įvertinant ir tai, ar bendradarbiavimo principas savo esme neapima ir dalyvavimo principo, ar jo nebūtų tikslinga atsisakyti kaip perteklinio, nes liečia tuos pačius subjektus (prieš tai įvertinant ir vartojamų sąvokų suderinamumą, pavyzdžiui, asmuo ir šeima, asmuo ir (ar) jo atstovai, kaip šios sąvokos suprantamos, kur tai yra apibrėžta). Šio straipsnio 4 punkte tikslingiau būtų nustatyti, kad visi smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantys asmenys ar smurtą patyrę asmenys, nepaisant jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių turi lygias teises gauti šiame įstatyme nustatytą pagalbą.

Be to, siūlome tikslinti ir šio straipsnio 5 punkte teikiamo principo formuluotę, tikslinant nuostatą „turi būti atsižvelgiama į lyčių lygybės aspekto integravimą <...> mokymų organizavimo etapuose“, aiškiai apibrėžiant, kaip lyčių lygybės principas turėtų būti realizuojamas šio Įstatymo projekto kontekste. Teikiamoje formuluotėje vartojamą sąvoką „pedagogas“ keičiant pagal kontekstą tinkamomis Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme vartojamomis sąvokomis mokytojas ar specialusis pedagogas, socialinis pedagogas ar pan.

9. Siūlome peržiūrėti Įstatymo projekto II skyriaus pavadinimą, kuris nėra informatyvus ir nesusietas su šio skyriaus turiniu. Tuo atveju, kai šiame skyriuje siūlomos nuostatos, apibrėžiančios institucijų kompetencijas, tikslinga įvertinti šiuos aspektus:

9.1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 94 straipsnyje numatyta, kad Vyriausybė koordinuoja ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės

įstatymo 22 straipsnio 9 punkte Vyriausybei pavesta tvirtinti ministerijų, Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų nuostatus. Vyriausybė, įgyvendindama minėtus Konstitucijoje ir Vyriausybės įstatyme numatytus įgaliojimus, yra kompetentinga nustatyti ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų veiklos sritis ir funkcijas, spręsti su Vyriausybės ir jai atskaitingų įstaigų veiklos organizavimu susijusius klausimus. Siekiant užtikrinti tinkamą Konstitucijos 94 straipsnio 3 punkte įtvirtintų Vyriausybės įgaliojimų koordinuoti ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą įgyvendinimą, taip pat Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 8 ir 9 punktų realizavimą, paprastai (t. y. išskyrus išimtinis, pagrįstus atvejus) įstatymuose neturėtų būti dėsdomos ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų veiklos funkcijos. Tokiu būdu būtų užtikrinta ir teisės aktų hierarchija, ir ekonomiškumo principą atitinkanti teisėkūra. Todėl manome, kad Įstatymo projekto 4 straipsnis ir kiti straipsniai dėl šio aspekto turėtų būti iš esmės koreguojami, be kita ko, įvertinant ir dar vieną aspektą, kad įstatymuose reikėtų vengti nuorodų į konkrečias Vyriausybės įstaigas ar įstaigas prie ministerijų;

9.2. Įstatymo projekto IV skyriaus nuostatos dėl pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims valdymo (Įstatymo projekto 10 straipsnio nuostatos), galėtų būti integruotos į II skyrių, tikslinant jo pavadinimą, papildant turinį (dabargi jos neužtikrina Įstatymo projekto nuostatų dėsdomo nuoseklumo);

9.3. Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalies 11 punkte nurodoma Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos funkcija formuluojama ydingai, nes neaišku, koks tai būtų aprašas (informacijos teikimo, skelbimo, skirtas policijos pareigūnui?), kas visgi tvirtins parengtą aprašą (siūloma nustatyti „*rengia tvarkos aprašą*“), kokios institucijos (įskaitant ir policiją?) turi teikti informaciją, kokia informacija būtų skelbiama „*savo interneto svetainėje*“;

9.4. Įstatymo projekto 4 straipsnio 3 dalies 2 punkte duodama nuoroda į *visuomenės sveikatos biurus*. Siekiant tikslumo siūlytume nurodyti, kad tai savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos - *savivaldybių visuomenės sveikatos biurai*;

9.5. Įstatymo projekto 4 straipsnio 6 dalies nuostatą siūlome formuluoti taip, kad būtų aišku, apie kokios baudžiamojo poveikio priemonės taikymą, kokiam subjektui (smurtautojui?) šiuo atveju kalbama;

9.6. Įstatymo projekto 4 straipsnio 8 dalyje turėtų būti aiškus nuostatos adresatas, be to, svarstyтина, ar siekiant aiškumo, siūloma nuostata nebūtų tikslinga papildyti nuoroda į Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme nustatytą tvarką bei vartojamą formuluotę „leidimas laikytis (nešioti) ginklus“ keisti minėtame įstatyme vartojama formuluote „leidimas laikyti ar leidimas nešiotis ginklus“;

9.7. Įstatymo projekto 4 straipsnio 9 dalyje siūlome atsisakyti kaip šiuo atveju perteklinių nuorodų į minimus teisės aktus, o taip pat nuostatos „pagal galimybes“;

9.8. Įstatymo projekto 4 straipsnio 11 dalies nuostatą siūlome formuluoti taip, kad būtų aišku, ar minima Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus nustatyta tvarka

taikytina ir statistinių duomenų gavimui iš socialinių paslaugų įstaigų, ar šiuo atveju Statistikos departamentas tik *koordinuoja* statistinių duomenų skelbimą ir analizę;

9.9. Įstatymo projekto 4 straipsnio 12 dalyje nurodytos savivaldybės vykdomosios institucijos funkcijos formuluojamos pernelyg abstrakčiai „pagal kompetenciją“, „prireikus“, tad šių nuostatų siūlome atsisakyti bei svarstyti detalaus veiksmų išskaidymo Įstatymo projekte tikslumą, kai lieka neaišku, kokių teisės aktų nustatyta tvarka būtų organizuojama prevencinė bei pagalbos teikimo veikla, koks subjektas spręstų, kada veiksmai reikalingi; kas 8 ir 9 punktų nuostatų kontekste laikytina „programa“ (ar tai mokymo programos, kurios minimos ir pavyzdžiui, 6 straipsnio 3 dalyje, 7 straipsnyje ir kituose straipsniuose, kokie subjektai jas taiko ir pan.).

10. Įstatymo projekto 5 straipsnio pavadinimas yra per platus palyginti su straipsnio turiniu ir jame nurodytomis priemonėmis, todėl siūlome peržiūrėti teikiamą reguliavimą, išgryninti prevencijos ir pagalbos priemones, įvertinti galimybę šio straipsnio nuostatas integruoti į kitus Įstatymo projekto straipsnius, pavyzdžiui, nuostatas integruoti į 4 straipsnį, kuriame taip pat nustatoma institucijų kompetencija prevencijos srityje, išplečiant šio straipsnio reguliavimo sritį, 3 dalis galėtų būti perkelta į 9 straipsnį ar pan. Taip pat pastebime, kad turėtų būti vengiama deklaratyvių, aiškių taisyklių nenustatančių nuostatų, neapibrėžtumą sąlygojančių nuostatų, pavyzdžiui, „nevyriausybinių organizacijos *skatinamos* įgyvendinti ir dalyvauti įgyvendinant“ (ar skatinimas sietinas tik su finansavimu?); neapibrėžta kas šiuo atveju laikytina „projektu“ (toks trumpinys nėra įvedamas tekste, nors toliau ši nuostata yra vartojama 6 straipsnio 3, 5 dalyse). Šiame kontekste pastebime, kad šio straipsnio 3 dalyje siūloma pakartotinio smurto artimoje aplinkoje rizikos veiksnių vertinimo atlikimą sieti ne tik su smurtu artimoje aplinkoje, bet apsaugant asmenį ir nuo kitų rizikų (bauginimo, keršto, pavojaus gyvybei ir (ar sveikatai), todėl toks platus traktavimas laikytinas ne šio teisės akto reguliavimo dalyku ir perteklinių nuostatų būtų tikslinga atsisakyti.

11. Įstatymo projekto 6 straipsnio pavadinimas „Tarpinstitucinis bendradarbiavimas“ neatspindi kaip šiame straipsnyje nustatytas reguliavimas dėl Tarybos bei atitinkamų komisijų savivaldybėse sudarymo susijęs su tarpinstituciniu bendradarbiavimu, nesureguliuotas ir Tarybos ir komisijų savivaldybėse tarpusavio ryšys, jei toks turėtų būti siekiant bendradarbiavimo.

12. Įstatymo projekto 6 straipsnio 1 ir 3 dalyse turi būti derinamas nuostatų „nacionaliniu lygiu“ ir „valstybės lygiu“ vartojimas, 4 dalyje reikia peržiūrėti, ką norima sureguliuoti ir kokio turinio teisės aktą turi patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministras (ar tai būtų Komisijos *veiklos* pavyzdiniai nuostatai?) ir koks subjektas tvirtintų konkrečios savivaldybėje veikiančios komisijos nuostatus, ir, siekiant aiškumo, atskleisti tekste, kokie subjektai šios nuostatos taikymo kontekste laikytini socialiniais partneriais.

13. Įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalies nuostata formuluojama ydingai, nes ne pranešimo apie galimą smurtą artimoje aplinkoje būdas, o pavojaus rizika turėtų lemti apsaugos nuo

smurto orderio skyrimą. Be to, iš vertinamos nuostatos nėra aišku, koks policijos pareigūno sprendimas šiuo atveju minimas (skirti apsaugos nuo smurto orderį?).

14. Siekiant teisėkūros ekonomiškumo bei efektyvumo, vengiant nuostatų išskaidymo po kelis teisės aktus rizikos, Įstatymo projekto 7 straipsnio 3 dalies nuostata dėl smurto artimoje aplinkoje pavojaus rizikos vertinimo kriterijų turi būti derinama su Įstatymo projekto 5 straipsnio 3 dalyje siūlomu pakartotinio smurto artimoje aplinkoje rizikos veiksnių vertinimu, kriterijų nustatymą pavedant tam pačiam subjektui.

15. Įstatymo projekto 7 straipsnio 6 dalyje reguliuojamas informacijos teikimas, kai apsaugos nuo smurto orderis neskiriamas, todėl svarstyti 1 punkte nustatomas smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančiam asmeniui informacijos apie apsaugos nuo smurto orderio apskundimo tvarką teikimo tikslingumas, ar nebūtų tikslingiau nustatyti, kad jis informuojamas apie apsaugos nuo smurto orderio skyrimo ar neskystimo aplinkybes, priimtų sprendimų apskundimo tvarką. Atitinkamai taisyti 2 punkto nuostata dėl informacijos apie sprendimo neskirti apsaugos nuo smurto orderio, o ne jo neskystimo fakto, apskundimo tvarkos.

16. Įstatymo projekto 7 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad „<...>Apylinkės teismas policijos pareigūno sprendimą skirti apsaugos nuo smurto orderį 72 valandoms gali pratęsti iki 12 kalendorinių dienų <...>“. Ši nuostata gali būti suprantama dvejopai, t. y., nėra aišku, ar į 12 kalendorinių dienų terminą būtų įskaičiuojamos 72 valandos, ar ne. Priklausomai nuo siekio, bei siekiant teisės normos aiškumo, siūlome patikslinti.

17. Įstatymo projekto 8 straipsnio 3 dalies 2 punkto formuluotė taisyti kalbos aspektu.

18. Įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalyje nustatomas skundo dėl galimai įvykdytos nusikalstamos veikos nagrinėjimas vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis. Atsižvelgiant į tai, kad šio kodekso 166 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodoma, jog ikiteisminis tyrimas pradedamas gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą, svarstyti, ar šiuo atveju neturėtų būti papildomai nurodomas pareiškimas ar pranešimas. Atitinkamai ši pastaba taikytina ir šio straipsnio 1 dalies nuostatai.

19. Įstatymo projekto 9 straipsnio 4 ir 5 dalyse nuostatą „be priežiūros lieka“ siūlome keisti nuostata „be priežiūros liktų“, nes apsaugos nuo smurto orderio vykdymo tvarka negalėtų lemti vieno vaiko ar asmens, kuriam reikalinga priežiūra, palikimą.

20. Įstatymo projekto 9 straipsnio 5 dalies paskutiniojo sakinio nuostatą siūlytume dėstyti 4 straipsnyje, o vertinamo straipsnio 6 dalyje, siekiant aiškumo, turėtų būti nurodytas subjektas, kuriam šiame straipsnyje nurodytos priemonės būtų skiriamos.

21. Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalies nuostatoje siūloma nustatyti, kad policijos pareigūnai atvykę į įvykio vietą informuoja smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį ar smurtą patyrusį asmenį apie galimybę gauti pagalbą specializuotos kompleksinės pagalbos centre. Siūlytume įvertinti, ar tikslinga taip apriboti informacijos pateikimo momentą, jį siejant tik su

įvykio vieta, įvertinant ir šios nuostatos suderinamumą su Įstatymo projekto 9 straipsnio 3 dalies nuostata.

22. Įstatymo projekto 11 straipsnio 2 dalyje turėtų būti aiškiai nurodyta paskutiniame sakinyje dėstomos nuostatos taikymo apimtis, nes vartojama nuostata „šios nuostatos“ nelaikytina tinkama ir pakankamai informatyvi.

23. Siekiant aiškumo, Įstatymo projekto 11 straipsnio 3 dalyje nuostata „privalo konfidencialiai nedelsdama atlikti“ siūlome keisti nuostata „laikantis konfidencialumo principo privalo nedelsdama atlikti“.

24. Atkreipiame dėmesį, kad Įstatymo projekto 12 straipsnyje ir tolesniuose straipsniuose vartojama nuostata „tarpininkauja“, nepaaiškinant jos turinio, nenurodant santykio su nuostata „organizuoja“, todėl sudaromos prielaidos tokias nuostatas suprasti ir taikyti skirtingai.

25. Įstatymo projekto 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatoma teisė asmeniui gauti specializuotą kompleksinę pagalbą pagal poreikius arba pagal asmens individualius poreikius, o Įstatymo projekto 3 straipsnio 6 punkte nurodomas pagalbos teikimas atsižvelgiant į ne tik individualius, bet ir specialiuosius poreikius, o 13 straipsnio 1 dalyje nurodomas pagalbos teikimas atsižvelgiant į „individualius jų poreikius ir asmenines savybes“. Siūlome įvertinti skirtingo nuostatų vartojimo tikslingumą ir, siekiant aiškumo bei sistemiškumo, teikiamą reguliavimą tikslinti, derinti tarpusavyje.

26. Įstatymo projekto 12 straipsnio 5 dalyje nustatoma galimybė gauti nemokamą emocinę paramą telefono ryšiu, tačiau nenurodoma, kokie subjektai būtų atsakingi už minimos galimybės nustatymą, kokie veiksmai apimtų galimybių sudarymą konkrečiai smurto aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims.

27. Įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalyje nurodyti subjektai derintini su Įstatymo projekto 11 straipsnio 4 dalyje nurodytais subjektais, kuriems nustatoma pareiga informuoti apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį ar patyrusį asmenį.

28. Įstatymo projekto 12 straipsnio 6 dalies nuostatą siūlome peržiūrėti iš esmės arba svarstyti galimybę jos atsisakyti, nes nėra aiškus jos tikslas, neapibrėžta jos taikymo apimtis, sąlygos, kurioms esant pagalba kitiems asmenims galėtų būti teikiama, netgi sudaromos galimybės piktnaudžiauti specializuotos kompleksinės pagalbos centro teikiama pagalba.

29. Įstatymo projekto 13 straipsnio pavadinime, atsižvelgiant į 3 dalies nuostatą, turėtų būti nurodomas ir finansavimas. Pastebėtina, kad Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalyje pateiktoje apibrėžtyje nustatoma, kad specializuota kompleksinė pagalba turi būti akredituota šiame įstatyme nustatyta tvarka, tačiau Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad specializuotą kompleksinę pagalbą akredituoja socialinės apsaugos ministro įgaliota įstaiga socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Teisėkūroje turėtų būti vengiama nuorodų į teisės aktą ar nuostatą, kuri nukreipia į kitą nuostatą. Siūlome teikiamas formuluotes tikslinti.

30. Įstatymo projekto 14 straipsnio 1 dalies nuostata derintina su Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 ir 8 dalyse pateiktomis apibrėžtimis, pagal kurias specializuotą kompleksinę pagalbą gali teikti tik specializuotos kompleksinės pagalbos centrai, kurie yra viešąsias paslaugas teikiantys *juridiniai asmenys*.

31. Siūlome įvertinti Įstatymo projekto 14 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatomo ne *mažesnio nei 3 metų darbo patirties* reikalavimo proporcingumą, nes, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatyme pageidaujanti teikti akredituotą pagalbą įstaigos darbuotojams, dirbantiems tiesiogiai su nukentėjusiais asmenimis, nustatytas reikalavimas turėti aukštąjį socialinių mokslų studijų srities išsilavinimą arba *ne mažesnę negu vienų metų darbo patirtį* pagalbos nukentėjusiems asmenims teikimo srityje.

32. Įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje įvedama santrumpa „(toliau – *įstaiga, pageidaujanti teikti specializuotą kompleksinę pagalbą*)“, tačiau toliau šio straipsnio tekste ji nevartojama nuosekliai, būtina tikslinti.

33. Atsižvelgiant į Rekomendacijų nuostatas dėl reikalavimų įstatymo turiniui (pavyzdžiui, Rekomendacijų 41, 44 punktai), siūlome Įstatymo projekto V skyriaus nuostatas dėstyti ne pabaigoje, bet pateikti anksčiau, pavyzdžiui, kaip II ar III skyrių.

34. Įstatymo projekto 15 straipsnio 2 dalies nuostatą siūlome formuluoti nustatant, kad pagalba smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam ar patyrusiam asmeniui teikiama nepriklausomai nuo to, ar šis asmuo pateikė skundą, pareiškimą ar pranešimą dėl smurto artimoje aplinkoje kompetentingai valdžios institucijai. Priešingu atveju nėra aišku, kaip nesikreipiant į teisėsaugos pareigūnus galima būtų iš jų gauti informaciją, tokiu būdu realizuojant šio straipsnio 1 dalyje nustatytas teises.

35. Įstatymo projekto 16 straipsnio 5 punkte siūlome aiškiai nurodyti, kokios konkrečios paslaugos būtų teikiamos smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančiam asmeniui pagal šį įstatymą, atsisakant neapibrėžtumą sąlygojančios nuostatos, nukreipiančios į visus kitus teisės aktus. Be to, šio straipsnio 7 punkto nuostata turi būti papildyta, apibrėžiant aiškiau jos taikymo aplinkybes bei sąlygas, pavyzdžiui, koks subjektas įvertins galimybes, koks subjektas užtikrins šios nuostatos realizavimą, kokiomis sąlygomis (nemokamai ?) būtų teikiamas laikinas apnakvindinimas ir pan.

36. Įstatymo projekto 17 straipsnyje, siekiant aiškumo, siūlome nurodyti, kokia kita atsakomybė turima mintyje šiuo atveju, pavyzdžiui, ar nebūtų tikslinga papildomai nurodyti, kad šiame įstatyme nustatyto apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio nustatytų įpareigojimų pažeidimai užtraukia administracinę atsakomybę.

37. Įstatymo projekto 18 straipsnyje būtų tikslinga pateikti nuorodą į Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą.

38. Pastebėtina ir tai, pagal dabar galiojančius teisės aktus asmenims, patiriantiems ar patyrusiems smurtą, pagalba yra teikiama, todėl siūlome įvertinti ir baigiamųjų nuostatų, reglamentuojančių naujų sąlygų taikymą bei terminus, veiklą jau vykdančiams subjektams, poreikį.

39. Įstatymo projekto nuostatos tobulintinas įvertinant šiuos pirmiau šioje išvadoje nepamintus teisės technikos aspektus ir pašalinant neatitikimą Rekomendacijose nustatytoms taisyklėms:

39.1. Siūlome suvienodinti Įstatymo projekte vartojamas sąvokas:

- vienur vartojama *„valstybės institucijos ir įstaigos“* (3 straipsnio 1 punktą), kitur – *„institucijos ir įstaigos“* (1 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 8 punktą); dar kitur – *„valstybės institucijos ir įstaigos, savivaldybių vykdomosios institucijos“* (3 straipsnio 1 punktą); dar kitur – *„institucijos“* (4 straipsnis). Būtina suvienodinti, kai kalbama apie identiškus subjektus;

- vienur vartojama *„apsaugos nuo smurto orderio neskyrimas“* (5 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 6 dalis, kitur – *„(apsaugos nuo smurto orderio) atsisakymas skirti“* (8 straipsnio 1, 3 dalys);

- vienur vartojama *vaiko „atstovai pagal įstatymą“* (9 straipsnio 6 dalis, 11 straipsnio 4 dalis), kitur – *vaiko „tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą“* (12 straipsnio 4 dalies 5 punktą). Pastebime, kad Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 12 dalyje apibrėžiama sąvoka *„vaiko atstovai pagal įstatymą“* ir tai būtų vaiko tėvai, vaiką įvaikinusi, – įtėviai, nustačius globą ar rūpybą, – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija;

- vienur vartojama *„įstaigos ir organizacijos, teikiančios socialines paslaugas“* (12 straipsnio 4 dalies 6 punktą), kitur – *„socialinių paslaugų centrai“* (11 straipsnio 4 dalis), dar kitur – *„socialinių paslaugų įstaiga“* (4 straipsnio 11 dalis, 9 straipsnio 5 dalis), dar kitur – *„socialinių paslaugų teikėjai“* (9 straipsnio 5 dalis). Atsižvelgiant į nuostatų esmę, būtina peržiūrėti klaidinančią sąvokų vartojimą;

- vienur vartojama *Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba* (7 straipsnio 10 dalis, 12 straipsnio 4 dalis), kitur gi – *Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgalioti teritoriniai skyriai* (4 straipsnio 12 dalis, 7 straipsnio 5 dalis ir t.t.).

- Įstatymo projekto 11 straipsnyje vartojama nuostata *„būtiniausi kontaktiniai duomenys“* skliaustuose nurodant jų turinį, o 12 straipsnio 2 dalyje vartojama nuostata *„būtiniausi duomenys susisiekti“*, nors savo esme šios nuostatos turėtų būti vienodos.

39.2. Įstatymo projekte reikėtų atsisakyti blanketinių, nekonkrečių, pridėtinės vertės nesukuriančių nuorodų į *„kitus teisės aktus“*, *„kitų teisės aktų nustatytą tvarką“* ir pan. (tai taikytina Įstatymo projekto 4 straipsnio 6, 12 dalimis ir kt. straipsniams). Atkreipiame dėmesį, kad Įstatymo projekte vienur duodama nuoroda į *kitus teisės aktus*, kitur – į *Lietuvos Respublikos teisės aktus*;

39.3. Įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalies pabaigoje turi būti padėtas taškas;

39.4. Įstatymo projekto 2 straipsnio 9 dalyje, 11 straipsnio 5 dalyje nuoroda į *Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą* turėtų būti be žodžių „Lietuvos Respublikos“, nes šis įstatymas jau yra minimas ankstesniame Įstatymo projekto straipsnyje (Rekomendacijų 6.1 papunktis); analogiškas pastebėjimas ir dėl visų įstatymų, kurie Įstatymo projekte minimi ne vieną kartą;

39.5. nuoroda į pilną pavadinimą *Lietuvos Respublikos Vyriausybė* vartotina pirmą kartą Įstatymo projekte, toliau – be žodžių *Lietuvos Respublikos*;

39.6. Įstatymo projekto 3 straipsnyje įsivedus santrumpą „(toliau - *smurtą patyręs asmuo*)“, ši santrumpa turi būti nuosekliai vartojama tekste (pvz., koreguotina 6 straipsnio 1 dalis ir kitos nuostatos. Atkreipiame dėmesį, kad įvesta santrumpa neturėtų būti naudojama Įstatymo projekte nurodant konkretų teisės akto pavadinimą (pvz., tikslintina 9 straipsnio 5 dalis ir t.t.);

39.7. Įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalyje reikia atsisakyti vertinamojo pobūdžio nuostatos „netrukus“, arba ją paaiškinti tekste;

39.8. Įstatymo projekto 8 straipsnio 4 dalyke vietoj žodžio „*numatyti*“ įrašytinas žodis „*nurodyti*“;

39.9. Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalyje nevartotina santrumpa el.paštas, o nuosekliai vartotina nesutrumpinta nuostata, kaip kitose Įstatymo projekto nuostatose;

39.10. Įstatymo projekto 11 straipsnio 3 dalyje vartojama formuluotė „ir kt.“, į kurios taikymo apimtį patektų visi duomenys, tad siūlome Įstatymo projekte jos atsisakyti;

39.11. Projekto 2 straipsnio 1 dalyje 2 dalyje žodžiai „*išskyrus šio straipsnio 2 dalį*“ perkeltini po žodžių „*Šis įstatymas*“.

40. ANK projekto 1 straipsniu keičiamo Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 489 straipsnio 4 dalyje išbrauktinas perteklinis žodis „*atitinkamose*“ (derinant su ANK 27 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatomis).

41. Tikslintinas aiškinamasis raštas:

41.1. Atsižvelgiant į problemos aktualumą, siūlome papildyti aiškinamąjį raštą Projekto bei ANK projekto siūlomos įsigaliojimo datos 2023 m. sausio 1 d. pagrindimu bei tokio siūlymo tikslingumu.

41.2. Atkreipiame dėmesį, kad 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos Seimo statuto pataisos (Statutas Nr. XIII-3319), kuriomis Seimo statuto 135 straipsnis, reglamentuojantis reikalavimus aiškinamajam raštui, buvo papildytas nauju 8 punktu (atsirado papildomas reikalavimas), tad aiškinamajame rašte reikia nurodyti, ar *projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams*.

Tatjana Knyzienė, Daiva Gubistienė, tel. +37070663862
+37070663736, el. p. tatjana.knyziene@lrv.lt, daiva.gubistiene@lrv.lt